

Wilczak - jednostka położona w środkowo zachodniej części Bydgoszczy, przylegająca do Kanału Bydgoskiego zamieszkała przez ponad 1% mieszkańców miasta.

Mapa 44. Granice Wilczaka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.google.pl/intl/pl/earth/>

Obecne granice Wilczaka obejmują swym zasięgiem część dawnego Wilczaka Wielkiego, folwarku miejskiego a następnie wsi⁹³. Po budowie Kanału Bydgoskiego w 1774 r. odcięta została północna część majątku Wilczak Wielki, która przekształciła się w odrębną jednostkę – Okole. W 1839 r. Wilczak był największym folwarkiem miejskim⁹⁴. W XIX w. jego tereny zostały oddawane kolejnym dzierżawcom, którzy stawiali na nich zabudowania.

Szybki rozwój tego obszaru nastąpił w latach 1890-1914, kiedy to właściciele poszczególnych nieruchomości odsprzedawali parcele budowlane, a na terenie Wilczaka powstawały nowe domy oraz nowe ulice z kamienicami czynszowymi (np.: ul. Wincentego Pola, Chłopskiego, Stefana Czarnieckiego). Natomiast w 1905 r. uruchomiono tu linię tramwajową z dzielnicy Bartodzieje Wielkie, wzdłuż dzisiejszych ul. Focha i Nakielskiej⁹⁵. W 1915 r. Wilczak liczył prawie 6200 mieszkańców, głównie robotników, kupców, urzędników i rzemieślników. Był obszarem o charakterze przemysłowo-rzemieślniczym i jednym z lepiej rozwiniętych przedmieść Bydgoszczy⁹⁶.

W 1920 r. został on włączony w granice administracyjne Bydgoszczy jako jeden z najbardziej zurbanizowanych obszarów pośród nowo włączonych osiedli. Do czasu II wojny światowej następowała tu systematyczna rozbudowa obszaru, wytyczono sieć uliczek, otwarto cmentarz, powstawały także nowe szkoły⁹⁷.

Obecnie Wilczak jest obszarem o charakterze mieszkaniowo-przemysłowym. Znaczna jego część posiada zabudowę z przełomu XIX i XX w., czynszowe kamienice podobne do tych lokowanych w Śródmieściu, na Bocianowie i na Okolu, a także zabytkowe budynki publiczne i sakralne. Charakteryzuje się on typową, zwartą zabudową śródmiejską. Wyróżnia się tu zwłaszcza ulica Nakielska z pierzejami kamienic i ulice do niej prostopadłe.

⁹³ Rajmund Kuczma, Patroni bydgoskich ulic, część II Południowe osiedla miasta, Bydgoszcz 1997

⁹⁴ Wincenty Gordon, Bydgoskie dzielnice miasta: Wilczak (Wielki), Kalendarz Bydgoski 1971

⁹⁵ Rajmund Kuczma, Patroni bydgoskich ulic, część II Południowe osiedla miasta, Bydgoszcz 1997

⁹⁶ Wincenty Gordon, Bydgoskie dzielnice miasta: Wilczak (Wielki), Kalendarz Bydgoski 1971

⁹⁷ Wincenty Gordon, Gawęda o szkołach bydgoskich, Kalendarz Bydgoski 1971